

Sygn. akt II CZ 28/09

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku wierzycieli [...]

przeciwko dłużnikom E.P. i C.P.

przy udziale nabywcy B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

o egzekucję z nieruchomości,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 9 czerwca 2009 r.,

zażalenia dłużnika E.P.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 27 lutego 2008 r., sygn. akt [...],

oddala zażalenie i zasądza od dłużnika E.P. na rzecz nabywcy B. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w Z. postanowieniem z dnia 27 lutego 2008 r. odrzucił na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. jako niedopuszczalną skargę kasacyjną dłużnika E.P. na swoje postanowienie z dnia 31 października 2007 r. oddalające zażalenie dłużników od postanowienia Sądu Rejonowego w K. z dnia 12 kwietnia 2007 r. Postanowieniem z 12 kwietnia 2007 r. Sąd Rejonowy przysądził w postępowaniu egzekucyjnym własność zabudowanej nieruchomości rolnej położonej we wsi M. na rzecz „B.” Sp. z o.o.

W uzasadnieniu postanowienia z dnia 27 lutego 2008 r. Sąd Okręgowy wskazał, odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego, wyrażonego w postanowieniach z 16 marca 2006 r. (II CSK 49/06) i 30 maja 2007 r. (I CZ 55/07 i II CZ 83/07), że zaskarżone postanowienie, wydane zostało w wyniku rozpoznania zażalenia dłużnika po wejściu w życie w dniu 5 lutego 2005 r. ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172, poz. 1804). Ustawa ta zmieniła treść art. 775¹ k.p.c., dotychczas dopuszczającego kasację od postanowień sądu drugiej instancji w przedmiocie przybicia i przysądzenia własności nieruchomości nabytej w drodze licytacji oraz w przedmiocie planu podziału między wierzycieli sumy uzyskanej z egzekucji. W dniu 6 lutego 2005 r. zaczęła obowiązywać kolejna ustawa – z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), która w art. 3 wprowadziła zasadę, że sprawy wszczęte przed jej wejściem w życie toczą się od tej chwili według jej przepisów, a jedynie do złożenia i rozpoznania kasacji od orzeczenia wydanego przed dniem jej wejścia w życie, a także do odmowy przyjęcia takiej kasacji do rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe. Z treści tego przepisu Sąd Okręgowy wyciągnął wniosek, że do skargi kasacyjnej wniesionej od orzeczenia wydanego po dniu 6 lutego 2005 r. należy stosować przepisy nowej ustawy, w tym art. 767⁴ § 2 k.p.c., wyłączający możliwość zaskarżenia tą skargą postanowień sądu drugiej instancji wydanych w postępowaniu egzekucyjnym po rozpoznaniu zażalenia.

Skarżący w zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 398¹ § 1 k.p.c. w zw. z dawnym art. 75¹ § 2 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej – prawo upadłościowe i prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 43, poz. 189) w zw. z art. 7 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw oraz art. 1 ust. 26 i art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, a także art. 361 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. We wnioskach domagał się uchylecia zaskarżonego postanowienia i wydania orzeczenia co do istoty sprawy oraz zasądzenia od nabywcy nieruchomości kosztów postępowania zażaleniowego. Zwrócił się także o przekazanie powiększonemu składowi Sądu Najwyższego do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, budzącego w jego ocenie poważne wątpliwości i powodującego rozbieżność w orzecznictwie tego Sądu, sprowadzającego się do problemu czy art. 775¹ § 2 w brzmieniu obowiązującym do 5 lutego 2004 r. w zw. z art. 7 nowelizującej kodeks postępowania cywilnego ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. jest normą szczególną w stosunku do normy wyrażonej w art. 3 kolejnej ustawy nowelizującej z dnia 22 grudnia 2004 r. i czy wobec tego ma zastosowanie reguła derogacyjna *lex posterior generali non derogat legi priori speciali*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu egzekucyjnym od 1 lipca 1996 r. do 4 lutego 2005 r. zagadnienie dopuszczalności kasacji regulował art. 775¹ k.p.c. Przewidywał on jako zasadę (§ 1), że na postanowienie sądu II instancji, wydane po rozpoznaniu zażalenia, kasacja nie przysługuje. Wyjątki od tej zasady ujęte były w § 2 i dotyczyły postanowień sądu II instancji w przedmiocie przybicia i przysądzenia własności nieruchomości nabytej w drodze licytacji oraz w przedmiocie planu podziału między wierzycieli sumy uzyskanej z egzekucji. W dniu 5 lutego 2005 r. weszła w życie ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, która materię dotychczas

regulowaną w art. 775¹ k.p.c. przeniosła do art. 767⁴ § 2 k.p.c. i ukształtowała jednolicie. Zgodnie z brzmieniem art. 767⁴ § 2 k.p.c. na postanowienie sądu II instancji wydane po rozpoznaniu zażalenia kasacja nie przysługiwała. Artykuł 7 ustawy nowelizującej z dnia 2 lipca 2004 r. nakazał jednak kontynuować postępowania egzekucyjne wszczęte przed dniem wejścia w życie tej ustawy, według przepisów dotychczasowych, także jeśli chodzi o dopuszczalność kasacji, ocenianą nadal według reguł z art. 775¹ k.p.c.

Już jednak następnego dnia, tj. 6 lutego 2005 r. stan ten uległ istotnej transformacji na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wprawdzie ingerencja w treść art. 767⁴ § 2 k.p.c. ograniczyła się do zastąpienia dotychczas wymienionego w nim środka – kasacji – nowym – skargą kasacyjną, nie zmieniając zasady, że w postępowaniu egzekucyjnym nie przysługuje on na postanowienie sądu II instancji wydane po rozpoznaniu zażalenia. Jednak zasadniczo odmiennie określony został sposób włączenia nowej regulacji w tok postępowań zainicjowanych wcześniej. Przejściowy przepis art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. wprowadził generalną zasadę bezpośredniego działania nowej ustawy, stanowiąc, że sprawy wszczęte przed dniem jej wejścia w życie toczą się od tego dnia według jej przepisów. Dalsze stosowanie przepisów dotychczasowych ograniczone zostało do wypadków złożenia i rozpoznania kasacji od orzeczenia wydanego przed dniem wejścia w życie ustawy z 22 grudnia 2004 r., a także do odmowy przyjęcia takiej kasacji do rozpoznania. Trafnie zinterpretował znaczenie tego przepisu Sąd Okręgowy, przyjmując, że od wydanych po dniu 5 lutego 2005 r. postanowień, które dotychczas strony mogły zaskarżyć kasacją na podstawie art. 775¹ k.p.c., ten środek zaskarżenia już nie przysługiwał mimo, że postępowania egzekucyjne, w toku których zapadły, zostały wszczęte przed dniem 5 lutego 2005 r. (zob. niepublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006 r., IV CZ 4/06; z dnia 17 października 2007 r., II CZ 83/07; z dnia 3 października 2007 r., IV CZ 58/07; z dnia 20 czerwca 2007 r., II CZ 47/07; czy z dnia 30 maja 2007 r., I CZ 55/07).

Wbrew więc stanowisku skarżącego, Sąd Okręgowy nie popełnił błędów przy wykładni art. 3 ustawy z 22 grudnia 2004 r., przepis ten bowiem zastosował regułę

odmienną od przyjętej w art. 7 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r., mającą na celu szybkie i powszechne wprowadzenie nowego środka zaskarżenia – skargi kasacyjnej, w tym także do toczących się już postępowań. Wskazywane przez skarżącego argumenty, mające przekonać do jego stanowiska, iż rozwiązanie zawarte w art. 7 ustawy nowelizującej z 2 lipca 2004 r. nadal umożliwi zaskarżenie orzeczeń według reguły z art. 775¹ k.p.c. w brzmieniu sprzed 5 lutego 2005 r. w sprawach egzekucyjnych wszczętych przed tym dniem, nie mogą odnieść zamierzonego skutku. Przede wszystkim wskazywane przez niego reguły intertemporalne znajdują zastosowanie w wypadku braku wyraźnego uregulowania przez ustawodawcę wzajemnego stosunku pomiędzy przepisami dotychczasowymi a nowymi. Tymczasem obydwie ustawy nowelizujące zawierają stosowne regulacje. Poza tym nie można zgodzić się z poglądem, że art. 7 ustawy nowelizującej z dnia 2 lipca 2004 r. w zw. z art. 775¹ k.p.c. ma pozycję wcześniejszego przepisu szczególnego w stosunku do art. 3 ustawy nowelizującej z 22 grudnia 2004 r. Przedmiot, którego dotyczą te przepisy jest bowiem odmienny.

Artykuł 7 ustawy z 2 lipca 2004 r. określa sposób wpasowania w bieg postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego całego kompleksu zmian wprowadzonych tą ustawą do dotychczasowej części drugiej kodeksu postępowania cywilnego. Zmian, które zreformowały kształt tych postępowań, przy czym usunięcie możliwości zaskarżania kasacją postanowień sądu drugiej instancji w tych nielicznych wypadkach, w których dopuszczał to obowiązujący do 4 lutego 2005 r. art. 775¹ § 2 k.p.c. było tylko jedną z licznych wprowadzonych nowości. Z uwagi na komplikacje jakie musiałyby wynikać z nagłego przestawienia toczących się już i znajdujących na różnym etapie postępowań egzekucyjnych i zabezpieczających na nowe, odmienne tory, ustawodawca przyjął zasadę jednolitości postępowania, zapewniającą kontynuację spraw wszczętych według reguł obowiązujących dotychczas. Oznaczało to także pozostawienie możliwości wniesienia kasacji, jako środka zaskarżenia.

Inny zupełnie był przedmiot zmian dokonanych dzień później ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. Przede wszystkim wprowadziła ona dwa nowe nadzwyczajne środki prawne – skargę kasacyjną i skargę o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem, zlikwidowała dotychczasową kasację,

ponadto znowelizowała przepisy dotyczące skargi o wznowienie postępowania i dokonała pewnych innych zmian w procedurze. Ze względu na charakter zmian, które w głównej mierze dotyczyły szczególnych postępowań toczących się poza trybem instancyjnym, ustawodawca w art. 3 ustawy postanowił zastosować zasadę bezpośredniego działania ustawy nowej, wprowadzając wyjątek dotyczący trybu zaskarżenia orzeczeń, które wydane zostały przed dniem 6 lutego 2005 r. i od których w momencie ich wydania przysługiwała kasacja. Do złożenia i rozpoznania kasacji od tych orzeczeń, a także do odmowy przyjęcia ich do rozpoznania, zastosowanie znajdowały przepisy dotychczasowe.

W stosunku do kwestii uregulowanych w art. 7 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. to art. 3 ustawy z 22 grudnia 2004 r. normuje zagadnienia bardziej szczegółowe i czyni to w sposób na tyle precyzyjny, że wyłącza potrzebę sięgania do ogólnych reguł międzyczasowych. Dlatego wnioskovania przeprowadzonego przez skarżącego nie można zaakceptować nawet gdyby ewentualnie przyjąć, że zakresy tych norm kolidują ze sobą.

Również fakt, że w ustawie z dnia 22 grudnia 2004 r. wśród nowelizowanych przepisów, w których wyraz „kasacja” zastąpiony miał zostać wyrazami „skarga kasacyjna” wymieniony został art. 775¹ § 1 k.p.c. (art. 1 pkt 26) nie uzasadnia konkluzji, że w ten sposób ustawodawca dał wyraz woli jego dalszego stosowania w postępowaniu egzekucyjnym we wszystkich postępowaniach wskazanych w art. 7 ustawy z 2 lipca 2004 r. z tą zmianą, że w miejsce kasacji stronie przysługiwać będzie skarga kasacyjna. Artykuł 7 zakładał prowadzenie postępowań według przepisów dotychczasowych, co oznaczało stan prawny, w którym środkiem zaskarżenia była kasacja, a nie innego typu środek, jakim jest skarga kasacyjna. W momencie kiedy weszła w życie ustawa z 22 grudnia 2004 r. obowiązywał już art. 775¹ k.p.c. nie podzielony na paragrafy, o nowej treści, w której nie występował wyraz „kasacja”. Tej treści ustawa była przedmiotem dokonywanych zmian, co wynika wprost z treści jej art. 1 *in principio*. Oznacza to, że ujęcie art. 775¹ § 1 k.p.c. w art. 1 pkt 26 ustawy nowelizującej uznać należy za wynik przeoczenia, a nie za działanie celowe, nakierowane na znowelizowanie przepisu, który już w tym czasie nie obowiązuje, dokonane z myślą o możliwości jego stosowania w niezakończonych postępowaniach. Takie rozwiązanie nie było oczywiście

wykluczone, jednak wymagałoby wyrażenie go w odrębnym przepisie wśród reguł międzyczasowych, podobnie jak uczynił to ustawodawca np. przy likwidacji rewizji nadzwyczajnej – w art. 12 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej – Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw.

W rezultacie za prawidłowe uznać należało stanowisko Sądu Okręgowego, że od wydanych po dniu 5 lutego 2005 r. postanowień, które dotychczas strony mogły zaskarżyć kasacją na podstawie art. 775¹ k.p.c., nie przysługuje skarga kasacyjna.

Zastrzeżeń nie budzi także podstawa prawna odrzucenia skargi kasacyjnej wskazana przez Sąd Okręgowy. Obowiązek zastosowania na podstawie art. 3 ustawy z 22 grudnia 2004 r. do spraw wszczętych wcześniej jej przepisów rozumieć należy w ten sposób, że – poza wyjątkami wyraźnie określonymi w art. 3, a dotyczącymi orzeczeń wydanych przed wejściem w życie ustawy zmieniającej – pozostałe uregulowane w niej zagadnienia, m. in. dopuszczalność złożenia skargi kasacyjnej, oceniana musi być według obowiązujących przepisów znowelizowanych. Przepisem regulującym w nowy sposób dopuszczalność skargi kasacyjnej w postępowaniu egzekucyjnym jest art. 767⁴ § 2 k.p.c. i on określa sytuację stron w wypadku, kiedy sąd II instancji wydał po 6 lutego 2005 r. postanowienie po rozpoznaniu zażalenia.

Orzeczenie Sądu Okręgowego oddalające zażalenie dłużnika na postanowienie o przysądzeniu własności nieruchomości wydane zostało ponad trzy lata po wejściu w życie ustawy z 22 grudnia 2004 r. Zaskarżenie go kasacją nie było więc już możliwe, zaś skarga kasacyjna nigdy od takiego postanowienia nie przysługiwała.

Stanowisko powyższe uznać można za utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Jednostkowe orzeczenie odmiennej treści wskazywane przez skarżącego (postanowienie z dnia 21 czerwca 2006 r., I CZ 29/06, nie publ.), w zestawieniu z wcześniej i później konsekwentnie wyrażanym poglądem zbieżnym

z zajętych w niniejszej sprawie, nie uzasadnia potrzeby przedstawienia zagadnienia występującego w niniejszej sprawie poszerzonemu składowi Sądu Najwyższego, o co wnosili skarżący. Zgodnie z treścią art. 59 ustawy z dnia 23 listopada 2003 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) skład rozpoznający środek odwoławczy może odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów tego sądu, jeżeli poweźmie poważne wątpliwości co do wykładni prawa. Skład rozpoznający niniejszą sprawę nie dopatrył się jednak wystąpienia tego rodzaju wątpliwości.

Biorąc to pod uwagę, Sąd Najwyższy oddalił zażalenie dłużnika jako bezzasadne (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).